

Duna–Tisza Közi Falugondnoki Hírlevél

XV. évfolyam, 74. szám

2012/6.

Tizenöt

Ünnepelünk. Ebben az évben – 2012-ben – lett tizenöt éves falugondnoki egyesületünk. 1997 novemberében alakultunk összefogva Bács-Kiskun, Csongrád, Békés, Jász-Nagykun-Szolnok, Pest megye falu- és tanyagondnokait, a falugondnoki szolgálat fejlesztéséért tevékenykedő polgármestereket, jegyzőket, önkormányzati szakembereket, önkéntes segítőket.

Jelenleg a térség 158 településén 247 falu, illetve tanyagondnokság működik. A falugondnoki szolgálatok kialakulásának útján tizenöt év egy pillanat – egy ember életében tizenöt esztendő nagy idő. Az elmúlt másfél évtized járatlan út volt mind egyesületünk, mind az önkormányzatok, mind a falu- és tanyagondnokok számára. Hiányoztak a tapasztalatok, a minták. A feladatok száma hétről hétre, hónapról hónapra változott, nőtt. Sikerek és gondok egyaránt kísérték egyesületünk tevékenységét. A bizalom, a méltányosság, az információ-megosztás, mások értékeinek és érdekeinek figyelembe vétele nélkülözhetetlen feltétele nemcsak a falugondnokságok, hanem egyesületünk jó működésének is. Ma is ennek szellemében dolgozunk.

Bár a számok nem sokat mondanak, az eltelt tizenöt év alatt 50 falugondnoki találkozót szerveztünk az öt megyében, 9 konferenciát, 30 szakmai napot, 14 féle továbbképzést 1068 résztvevővel, 14 magyarországi látóutat, 7 szakmai utat Erdélybe, a Vajdaságba és Dániába. Hírlevelünk 74. száma lát most napvilágot, kezdetben 20, ma már 800 példányban. 5 Falugondnoki Kalendáriumot, 3 jegyzetet, 4 kiadványt jelentettünk meg. 60 hazai és 8 uniós pályázatot bonyolítottunk eredményesen.

És még valami: köszönet illeti segítőinket, támogatóinkat is.

Csörszné Zelenák Katalin

Kányádi Sándor:

Valaki jár a fák hegyén

*valaki jár a fák hegyén
ki gyűjtja s oltja csillagod
csak az nem fél kit a remény
már végképp magára hagyott*

*valaki jár a fák hegyén
vajon amikor zuhanok
meggyűjt-e akkor még az én
tüzemnél egy új csillagot*

*én félek még reménykedem
ez a megtartó irgalom
a gondviselő félelem
kísért eddigi utamon*

*vagy engem is egyetlenegy
sötétlő maggá összenyom
s nem villantja föl lelkemet
egy megszülető csillagon*

*valaki jár a fák hegyén
mondják úr minden porszemen
mondják hogy maga a remény
mondják maga a félelem*

Röszke: szakmai konferencia ünnepi hangulatban

Boldog születésnapot!

Fennállásának tizenötödik születésnapját ünnepelte a Falugondnokok Duna–Tisza Közi Egyesülete. November 8-án a röszkei művelődési házban több mint kétszázan töltötték meg a nagytermet. Nem csak öt dél-alföldi megyéből, hanem határon túlról is jöttek falustársak. Az ünnepségen felszólalt Lezsák Sándor, az Országgyűlés alelnöke is.

Kegyes volt az őszi időjárás az ünneplő sereghez, Röszkén ragyogó napsütés fogadta a falu- és tanya-gondnokokat, valamint a meghívott vendégeket, előadókat. A szakmai konferencián Bács-Kiskun, Csongrád, Békés, Pest és Jász-Nagykun-Szolnok megye képviseltette magát, de tiszteletüket tették erdélyi és vajdasági kollégák is. Zsúfolásig megtelt a nagyterem, több mint kétszázan voltak jelen. Az egybegyűlteket Csörsz né Zelenák Katalin, a Falugondnokok Duna–Tisza Egyesületének ügyvezetője köszöntötte, majd rövid kulturális műsor után Borbásné Márki Márta, Röszke polgármester asszonya néhány szóban bemutatta a Csongrád megyei, 3400 lakosú települést, amely a déli országhatár mentén fekszik. Megtudtuk, hogy az összes fontos alapintézménnyel rendelkeznek, így mindenkiről megfelelő módon tudnak gondoskodni. A fejlődés motorját a lakossági támogatással bíró alulról induló kezdeményezések jelentik. Röszkén két tanyagondnok (Kovácsné Kacz Erika és Márki Zsolt) áll az emberek szolgálatában, bel- és külterületen óriási szerep hárul rájuk. Szívvel-lélekkel végzik a munkájukat. Jól tudják, hogy nem hagyhatják magukra a tanyákon élőket, illetve nem engedhetik veszni a településforma értékeit. A polgármester asszony elmondta: keresik a pályázati lehetőségeket a tanyafejlesztésre.

Ha nem füstöl a kémény

Lezsák Sándor, a Magyar Országgyűlés alelnöke először is „Boldog születésnapot!” kívánt az egyesületnek. Előadásában hangsúlyozta: a vidék nem arra való, hogy nyersanyagot termeljen az élelmiszeriparnak, hanem otthona legyen az embereknek. Az országban olyan helyzetet kell teremteni, ami ezt lehetővé teszi. Hogy ez miként érezhe-

tő a hétköznapiakban, azt valószínűleg mindenki másként gondolja. A falugondnokság atyja, Kemény Bertalan „ellenállóként” azon munkálkodott, hogy a falvaknak és a tanyáknak legyen gazdája, aki gondoskodik az idősebb emberekről (is). Nem lehet cél a szociális otthonok „feltöltése”, inkább lassítani kell ezt a folyamatot. Helyzetbe kell hozni a tanyasiakat, életképesse kell tenni a tanyákat. Ennek érdekében korábban született már országgyűlési határozat, most pedig készül a tanyatörvény. Lezsák Sándor arról is beszélt, hogy nem idegen tőle a tanyai lét, hiszen maga is egy faluszéli házban él Lakiteleken. A téli időszakban aggodva figyeli a határban azokat a házakat, ahol nem füstöl a kémény, mivel ilyen esetben először tragédiára gondol az ember, de sajnós az a gyakoribb, hogy sokaknak már tüzelőre sincs pénzük – olykor a tanyagondnok segíti ki őket nyugdíjfinanszírozásig. Nélkülük nehezen igazodnának el az élet dolgaiban, így aztán a szolgálat elkötelezett híveinek egy kicsit pedagógusnak, jogtanácsosnak, szociális munkásnak, orvosnak, patikusnak és lelki gondozónak is kell lenniük. Az alelnök végezetül felidézte Kemény Bertalan alakját. Amikor a Lakiteleki Népfőiskolán tartott előadást,

éjszakába nyúlóan beszélgettek. Berci reggel indult vissza a fővárosba, a távolabb lévő buszmegállóig gyalog tette meg az utat, húzta maga után a bőröndjét. Megelőzte Lezsák urat, aki szívesen elvitte volna kocsival. De ez ellen amúgy is tiltakozott volna, hiszen élvezte, hogy „harapni lehet a levegőt”. Sokszor utalt „légszomjas” állapotokra, amikor szükség van friss levegőre. Mint most is – tette hozzá a politikus.

Ezután B. Nagy László, a Csongrád Megyei Kormányhivatal kormány megbízottja következett. Megjegyezte: a település esze a polgármester, szíve pedig a falugondnok. Országos viszonylatban is nagy eredménynek tartja szűkebb pátriája 60 településén működő 69 falu- és tanyagondnoki szolgálatát. Több tízezer ember ellátásán túl a tanyai életforma fenntartása és megmentése is céljaik között szerepel. Nem kerülhet le napirendről a vidék „visszaszerzésére” irányuló törekvés sem, mert ha ez nem történik meg általunk, mások fognak helyettünk újabb és újabb „honfoglalást” tartani.

„Mindenki Berci bácsija”

Dúró Annamária tanyakutató nem ismeretlen az olvasók előtt, hiszen gyakorta lehet vele találkozni a képzéseken. A röskei ünnepségen Kemény Bertalan alakját idézte meg. „Mindenki Berci bácsija” éppen november 8-án lett volna 84 esztendő. Talán egy felhőn ülve figyelte is a szintén születésnapos egyesület szakmai konferenciáját... Amikor Dúró Annamária az első képzéseken került kapcsolatba a falu- és tanyagondnokokkal, még nem sokat tudott a tanyák valós világáról, ám azóta igencsak beleásta magát a témakörbe. Tanfolyamvezetőként aztán teljességében feltárult előtte a falugondnokság története és a szolgálat komplexitása. Kutatóként viszont elsősorban azokat a kötdéseket keresi, melyek a tanyát a városhoz fűzik. Egyértelmű, hogy az ott élőket a települési hátrányoknál is súlyosabban érintik a társadalmi hátrányok.

Ami pedig Kemény Bertalant illeti: mindenkinek más jut róla eszébe. Egy gesztus, egy történet, egy találkozás. Az

előadó felvázolta a magyarországi falu- és tanyagondnoki hálózat létrejöttének történetét és intézményesítésének útját. Berci bácsi neve sokszor elhangzott, ami nem véletlen, hiszen oroszlánrésze volt az eseményekben. Mindenkivel szeretett személyes kapcsolatot ápolni, elszántan járta a vidéki településeket. A tanfolyamok vizsgáin igazi beszélgetések zajlottak, így azok hosszú ideig eltartottak – és soha nem végződtek rossz eredménnyel.

Térkép nélkül a határban

Mórahalm polgármestere, a térség országgyűlési képviselője, Nógrádi Zoltán a kistalvák és a tanyák jövőjéről tartott előadást. Mindenekelőtt hangsúlyozta, hogy meg kell nyerni az „ügynek” az utánunk következő generációt. De nem csak őket, hanem azokat a hivatalnokokat is, akiknek nem sok fogalmuk van a vidéki létről. Amikor a Pénzügyminisztériumban a tanyasi normatíváért harcoltak, elhívták egy világvégi tanyára a döntéshelyzetben lévő budapesti szaktárca munkatársait, hogy saját élményeik alapján győződhessenek meg a tanyák helyzetéről – csak éppen térképet „felejtettek el” nekik adni. Több mint egy órán át kavarogtak a határban. Ugyanígy jártak azok is, akik pár év múlva a falugondnokságot, mint fogalmat nem tudták értelmezni, később pedig egy uniós delegációt hoztak hasonló helyzetbe. Látva a „kavarást”, Kemény Bertalan elutazott Mórahalmra, ekkor találkozott vele először a helybéli polgármester. Bár voltak köztük viták, azért értették egymás szavát. Berci utoljára így köszönt el: „Ne hagyjad!”

És Nógrádi azóta sem hagyja. A tanyák jövőjét alapvetően nemzetstratégiai kérdésnek tekinti. A tanyasi ember küldetése lakni a tájat, az anyaföldet, érezni és tapintani annak minden rezdülését. Változik a településforma funkciója, ma már nem feltétlenül a gazdálkodása a főszerep. Lakhelynek egy fiatal család is választhatja, hiszen egyebek közt napkollektor, krumplimosógép és internet állhat a szolgálatukban. Nógrádi Zoltán veszélyeket lát az önkormányzati rendszer átalakításában, az önrendelkezés csorbulásával az eddigi eredmények is elveszhetnek. De nem lehet olyan pénzügyi indok, ami az emberek kötődését befolyásolhatja. Ha mégis, akkor akár a hivatalvesztést is vállalni kell. A képviselő egyébként tanyán nőtt fel, testvérével együtt sokat kellett segíteniük a paraszti munkákban, s ahogy fogalmazott, később mindkettőjük útja elvezetett a téhen farától, de hiszen ezt is akarták. Most visszafelé tartanak gyökereikhez: nemrég vettek egy tehenet...

Szeretet és csodaépítés

Csörsz Zelenák Katalin, a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesületének ügyvezetője vetített képekkel illusztrált visszatekintésében felidézte a jubiláló szervezet emlékezetes pillanatait. A történet 1997 novemberében kezdődött Kelebián. Az eltelt idő alatt 158 településen 247 falu- és tanyagondnoki szolgálat indult, van olyan hely, ahol öten is dolgoznak ebben a munkakörben. Bács-Kiskun határain túl Csongrád, Békés, Pest és Jász-Nagykun-Szolnok megy is csatlakozott a misszióhoz. Követték a jó példát Vajdaságban és Erdélyben, sőt az ünnepi konferenciára is eljöttek közülük néhányan. Az ügyvezető asszony

felsorolta az egyesület emlékezetes találkozóit, szakmai és családi napjait, látóútjait, a képzéseket és továbbképzéseket. Beszélt a régebbi és az újabb pályázatokról, a svájci kerékpáradományokról, az együttműködő partnerekről. Az ötvenes évfordulót Kelebián, a tizediket Csólyospáloson, a tizenötödiket pedig Röszkén ünnepelték.

A kávészünet után a falu- és tanyagondnokság a települések életében betöltött jelentőségéről beszéltek a dél-alföldi megyékből érkező polgármesterek és előadók. Szabó Gellért, Szentkirály első embere a tanyák jövőjével kapcsolatban is kifejtette véleményét. A jogszabályokat leginkább az önkormányzatokhoz igazítják, ezek pedig nem feltétlenül erősítik azokat a kötődéseket, melyeket a gyakorlati életben lehet tapasztalni. Fodor Ákos költő szavai is elhangzottak: „A szereteten kívül minden emberi tett romépítés.” Ehhez kellene mindenkinek tartania magát. Ha a szeretet dominál, akkor csodaépítés történik. Ezt a falu- és tanyagondnokok naponta megtapasztalják munkájuk során.

Éppen ebbéli élményeit osztotta meg az egybegyűléssel a Ceglédről érkező Farkas Márta tanyagondnok és máltai

Köszönjük a munkájukat:

Egyesület tizenöt éves évfordulója alkalmából Szász Endre-tervezte hollóházi vázát kaptak munkánkat az elmúlt öt évben legtöbbet segítők: **Angelica Frech**, Svájc; **Borzák Tibor**, a Falugondnoki Hírlevél szerkesztője; **Rigóné Kiss Éva**, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat kecskeméti csoportjának vezetője; **Á. Fűrűs János**, Csólyospálos polgármestere; **Kiss Miklós**, Nyársapát polgármestere; **Tálas László**, Tiszakürt polgármestere; **Gárgyán István**, Öttömös jegyzője; **Szentmihályi Ferenc**, Mezőhegyes aljegyzője; **Hegyes Zoltán**, Cibakháza polgármestere; **Szendreiné Kiss Erzsébet**, Tiszainoka polgármestere; **Borbásné Márki Márta**, Röske polgármestere.

önkéntes. A tizenegyezer hektárnyi tanyavilágban mintegy huszonkétezer lakos él, akik csak akkor kérnek, ha már nagy bajban vannak. Cegléd határában naponta ötvenhatvan embert lát el a két szolgálat. Nem csak hagyományos munkát végeznek, hanem jeleskednek a „képesség-megtartó népesség” kialakításában is, ahogyan Kemény Bertalan mondta annak idején. Egy példa is elhangzott: tizenöt családnak osztottak napos csibét. Sokan azt sem tudták, hogyan kell nevelni a szárnyasokat, a tanyagondnoktól vártak tanácsokat. Egy idős néni pedig felsóhajtott: „Holnap már nem is kell mennem az orvoshoz, mert már semmim sem fáj!” Lám, egy kis odafigyeléssel ilyesmit is el lehet érni...

Csáki Béla polgármester elmondta, hogy Fülöpkabak szinte az elsők között csatlakozott a falugondnoki mozgalomhoz. Ma már ketten is végzik ezt a munkát a községben és a környező tanyákon. Mindkét esetben jól választottak, kellő önállósággal és hatalmas szívvel teljesítik a rájuk bízott feladatokat. A polgármester kiemelte az egyesület által szervezett találkozók és szakmai utak fontosságát, hiszen ilyenkor végre kimozdulhatnak a kollégák otthonról és ki-özökhözhetnek a hétköznapi életből. Némi bírálatot is megfogalmazott, amikor arra hívta fel a hallgatóság figyelmét, hogy az önkormányzatok önállóságának megszűntével

különleges helyzetek teremthetnek, például az oktatást átveszi az állam, de a gyerekeket továbbra is a falugondnokok szállítják. De az is kérdés lehet, hogy miként és miből fogják fenntartani a falu- és tanyagondnoki szolgálatokat.

Hosszú volt idáig az út

Már a második tanyagondnokot „fogyasztják” Csólyospáloson, de nem azért, mert nem voltak elégedettek az előző munkájával, hanem nyugdíjba ment. Á. Fűrűs János polgármester – aki huszonöt éves koráig tanyán élt – körültekintően választotta ki az új kollégát, hiszen tisztában van azzal, hogy milyen felelősségteljes ez a tevékenység. Sokan persze csak azt látják, hogy vasárnap délután furikázik az úton, holott ilyenkor a focicsapatot szállítja, máskor meg késő este gördül be a faluba a tamburazenekarral. A falugondnok mindig pontosan tudja, hogy mi a feladata. Ha nem jól végzi a munkáját, akkor a polgármester a hibás, mivel neki ismernie kellett, akit a posztra ajánl.

A Falugondnokok Duna–Tisza Közi Egyesülete együttműködő partnerei között van a Magyar Máltai Szeretetszolgálat is, melynek kecskeméti csoportját Rigóné Kiss Éva vezeti. A konferencián ő is szót kapott. Véleménye szerint sok a hasonlóság a céljaik között, hiszen rászorulókon segítenek. Egymás megbecsülésével, meghallgatásával és partneri együttműködéssel szép eredményeket érhetnek el. Először képzéseken, tanfolyamokon dolgoztak együtt, majd kiszélesedett a kapcsolatuk. Jelenleg a téli krízisidőszakra készülnek, és ebben is tudnak együtt dolgozni.

Zárszót Frieberth Gábor, az egyesület elnöke mondott. Egyértelmű sikertörténetnek nevezte a hátunk mögött hagyott tizenöt esztendőt. Hosszú volt idáig az út, aminek még koránt sincs vége. Megköszönte azok segítőmunkáját, akik hozzájárultak az eddigi eredményekhez.

A program a Röszei Dívák nevű énekegyüttes műsorával ért véget. A helyi értelmiségiekből álló formáció régi magyar táncdalokat adott elő, a közönség nagy tapsal jutalmazta őket. Az ünnepi ebédet a sportszarnokban költötte el a vendégsereg, s ide gördült be a születési torta is, melyen szikrázó tűzijáték jelezte a különleges alkalmat. És elkezdődött a következő tizenöt év!...

Kép és szöveg: Borzák Tibor

Tanulmányúton jártunk Dániában

De hát kakas nincs?

A Falugondnokok Duna–Tisza Közi Egyesületének pályázati programjában résztvevő képző kilencnapos tanulmányúton járhattam Dániában, Viborg megye városaiban. Annak néztünk utána, milyen esélyekkel térhet vissza egy családanya a munkahelyére, milyen segítséget kaphat a gyermekei ellátáshoz, milyen választási lehetőségei van családként az elhelyezkedésben? A szakmai program mellett megismerkedhettünk a dán történelemmel, kultúrával, szokásokkal és azzal a szemlélettel, ahogy élnek mindennapjaikat az ott élők.

A tanulmányút szorosan illeszkedett ahhoz a célhoz, amelyet az egyesület tűzött ki maga elé uniós programja keretében: hátrányos helyzetű településeken élő kismamák, GYES-en lévő családanyák számára kínál képzést, és egy részüknek továbbfoglalkoztatást. A külföldön megtapasztalt jó példák és gyakorlatok – ha nem is vezethetők be itthon – mindenképpen segíthetik a szemléletváltást, és egy-egy jó gyakorlat kialakítását a településeken.

Miért éppen Dánia? Hiszen mesze is van, hideg is van, kicsi is az ország... Ez mind igaz ugyan, de azt is tudjuk Dániáról, hogy közel 175 éve demokráciában élnek, híresen jól szervezett a szociális ellátórendsze-

rük, és a jóléti állam gondoskodó szerepe kimagasló az Európai Unióban, na és a nők közéleti szerepvállalása is jóval magasabb.

Dániában éppen közigazgatási átalakítások zajlanak, három régióba szervezik az országot, és ennek megfelelően az átalakítások érintik az önkormányzatokat is. Hihetetlen, de igaz, erre az átszervezésre – amelynek eredményeképp közel 300 önálló önkormányzattól 97 lett – tíz évet hagytak maguknak, azért hogy az állás, az intézmények működése zökkenőmentes legyen. Nekünk szokatlan, de a dán emberek gondolkodásának része a tudatos előretervezés, a praktikus ésszerű megoldások előnyben részesítése, a megfontoltság. Egyik dán vendéglátónk, Thorben azt mondta: demokráciájuk lényege a bizalom, a felelősségvállalás és a szolidaritás.

Hogy ez már kisgyermekkorban beépül a gondolkodásukba, azt jól megfigyelhettük egy óvodában. A kisgyermekek – az általunk megszokotthoz képest – jóval önállóan mozoghatnak, szabadon járhatnak a termekben, konyhában, játszhatnak a közösségi teremben, úgy, hogy közben az óvoda szabályai természetes módon beépülnek a személyiségükbe. Az óvónő tudatosan törekszik arra,

hogy együttműködésre buzdítsa őket, a három-négy évesek már ismerkedhetnek az iPad-dal, mint eszközzel, de csak úgy, ha hárman játszanak együtt. Az óvodai program része a természettel való ismerkedés, a kicsiket rendszeresen kiviszik össze néhány napra az erdőbe.

A program során alkalmunk volt meglátogatni helyi és régiós önkormányzatokat is. Silkeborgban polgármester asszony vezeti a várost. Mesélt a dán asszonyok és nők helyzetéről országos és helyi viszonylatokban is. Dániában a női foglalkoztatottsági arány jóval magasabb a magyarországinál (nálunk kb. 50 százalék), és több olyan kedvezmény van, amely segíti a nőket a gyermeknevelésben, illetve az utána követő elhelyezkedésben. Gyakori és bevált forma a rugalmas munkaidő, a részmunkaidő. A dán anyukák hat hónapig vannak otthon, de ezt további hat hónapra meghosszabbíthatják. Az önkormányzattól kapnak fizetést azok az anyák, akik saját csemetéjük mellé vállalnak még egy-két gyermeket, és saját otthonukban együtt látják el őket napközben. Így kímélik az intézményi

költségeket és munkát tudnak adni az édesanyáknak is.

Egy év letelte után szívesen mennek vissza dolgozni, mert fenntartják számukra a munkahelyüket, és ha szükséges, a munkaidő rugalmassá tételével segítik őket. Azt tapasztaltuk, hogy a nők könnyebben juthatnak vezetői szerepekhez, a politikai életben is ügyelnek arra, hogy megfelelő számban – nem kvóta alapján – legyenek a nők jelen. Az egyenjogúságot nemcsak szavakban hirdetik, de meg is élik és gyakorolják is. Hátrányos megkülönböztetés – csak azért mert valaki nő vagy családos édesanya – nem lehetséges.

A program egyik fontos területe volt a szociális feladatok ellátásának gyakorlata. Ellátogattunk idősök otthonába, de jártunk egyházi turkálóban és olyan melegedőben, ahol a rászorultaknak főznek és mosnak. Úgy tűnik, Dániában józan egyszerűséggel alakítják ki a szabályokat, és a működésüket nem terhelik meg felesleges adminisztrációval. Szívesen engedik be az önkénteseket, akik néhány órában rendszeresen segítenek, akár főzésről, akár mosogatásról, vagy éppen beszélgetésről legyen szó.

A jóléti társadalom működőképes volta, a háborúktól mentes nyugodt polgári fejlődés szinte minden területen érződött. Csak ámultunk, amikor a 125 éve (!) működő sajtgyárban jártunk, ahol szinte minden automatizált, és robottechnika irányítja a folyamatot. A csodálkozásunk pedig ak-

kor erősödött igazán, amikor kiderült, 33 gazda együttesen (!) működteti a sajtgyárat tulajdonosi minőségben. A szövetkezés, a közös működtetés kultúrája olyannyira kialakult, különösen a mezőgazdaságban, hogy a kevésbé tökeerős farmgazdaságok gépeket bérelhetnek a közös gépparkból.

Az út során persze nemcsak a szakmai programok nyújtottak élményt, hanem minden olyan tapasztalás, amelyet a népfőiskolán, a vendéglátó családoknál, a városi sétákon vagy éppen a borús, szeles Északi-tengernél nyertünk. Kiváló és bőséges ellátásunk keretében jószerint csak azt kellett eldöntenünk, hányszor kávézzunk egy nap, és bírjuk-e még a kávé melletti süteményeket újból és újból ízlelgetni.

Láttunk dús legelőket, rengeteg szélmalmot, patikatisztaságú gazdaságokat, virágokkal, növényekkel övezett házakat, jártunk Dánia legmagasabb pontján, időutazást tettünk a skanzenben, ahol középkori, „élővé” varázsoltt házakban parázslott a szén, és korhű öltözetben kínáltak bennünket friss rétesekkel. Mindent megfigyeltünk és befogadtunk, gondolkodtunk, úragondoltuk, megbeszéltük..., de amint egyik szemfüles, derűs tanyagondnok útitársunk a skanzen baromfiudvarát nézegetve, magyaros áthallással megjegyezte: „Jó, jó, de hát kakas nincs?” Hogy ezt az egyenjogúságra, a nők-férfiak helyzetére, vagy tényleg a tyúkokra értette? – Maradjon az ő titka!

Budainé Nagy Katalin

Kerekegyházán indult el új programunk

Középpontban a család

A Falugondnokok Duna–Tisza Közi Egyesülete Álomom a család címmel 2012. november 15-én Kerekegyházán indította el új, a kecskeméti kistérség néhány falugondnokos településére kiterjedő projektjét. Egy éven keresztül számos lehetőség közül válogathatnak a képzések, a tréningek résztvevői.

Megszéppenve játszanak a gyerekek a könyvtár rejtett szegletében. Nem mindegyik csöppség oldódik könnyen, szorítják édesanyjuk kezét, de félszemmel a társaikat figyelik, majd „varázsütésre” ők is csatlakoznak hozzájuk. Az Álomom a család elnevezésű programsorozat megnyitóján vagyunk Kerekegyházán. Elsőként Csörszné Zelenák Katalin, a Falugondnokok Duna–Tisza Közi Egyesületének ügyvezetője ismerteti a projektet, majd Kelemen Márk, a település polgármestere mond köszöntő szavakat. Mindketten hangsúlyozzák, hogy a mai világban különösen fontos a családok szerepe, így sokat remélnék a Társadalmi Megújulás Operatív Program keretében megvalósuló közösségi projekttől.

– Kerekegyházán kívül Jakabszálláson, Szentkirályon, Ladánybenén és Kunbaracson lesznek hasonló programok – ezt már Tóth Márta projektvezető mondja. – Mindenhol a helyi igényekre szabjuk a kínálatot. Nem csak kisgyer-

mekes szülők, hanem családalapítás előtt állók és párkapcsolati kérdések iránt érdeklődő fiatalok is részt vehetnek a rendezvényeken. Képzéseink sorában téma lesz az elsősegélynyújtás, a baleset-megelőzős, az informatika és a vállalkozás, valamint a családi napközi vezetői és házi gyermekfelügyelői tevékenység. Tréningeket szervezünk a hatékony kommunikáció, a szakmai és a munkaerő-piaci alapkészségek fejlesztése érdekében. Tanácsadások lesznek családi élet, gyermeknevelés, életmód, életvezetés, családtámogatás vonatkozásában, munkaerő-piaci helyzetképet adunk a gyermekgondozás-

ból visszatérő szülőknek, bemutatjuk a tanyagondnoki szolgálatot, mezőgazdasági fórumra kerítünk alkalmat. Előadásaink egyebek mellett a speciális nevelési igényű és fogyatékkal élő gyermekek családi ellátásáról, az alkohol- és drogfogyasztás problémaköréről, a család értékörző és értékközvetítő szerepéről szólnak. Babusgató, baba-mama kör, családi nap, cserebere, főzőklub – ezekkel közösségépítő együttléteket teremtünk.

A kerekegyházi könyvtár gyerekzsebjától hangos. Nem csak a megnyitóra jöttek el az apróságok, hanem a későbbiekben is, hiszen felügyeletük-ről gondoskodnak. Amíg a felnőttek a programokon vesznek részt, addig a kicsik egy külön teremben játszanak. A projekt helyi szervezője, Fazekasné Endre Éva könyvtáros már a nyitónapon kitesz magáért, csoportos játékkal köti le a gyerekek figyelmét. Nekünk pedig e közben alkalmunk van szülőket kifaggatni.

– Hogy milyen az ideális család? – kérdez vissza Berente Jánosné Orsi, majd hosszan elgondolkodik a válaszon. – Szerintem legfontosabb az anyagi biztonság megteremtése, különösen ott, ahol több gyermeket nevelnek. Nekünk két nagyobb fiunk és egy kislányunk van. Valamikor ennyit is terveztünk, de a második születése után meggondoltuk magunkat. Elhelyezkedtem, óvónőképzőbe jártam – és újra várandós lettem. Lassan újra munkába kellene állnom, ami egy kisvárosban nem könnyű. Kerekegyházán most épülő az új óvoda, reménykedem abban, hogy oda felvesznek.

Lázárné Szabó Kata általában hajnal óta talpon van, hogy útnak indíthassa a családját, férjén kívül a tizenhárom-, nyolc- és hatéves fiukat. Nem könnyű fejben tartani a srácok napi-rendjét, ezen rendezvény után máris megy értük az iskolába, egyiküket fogszabályzásra, másikukat logopédiai foglalkozásra fuvarozza a közeli Kecskemétre, visszatérve Kerekegyházára szervizbe viszi az autót, majd beugrik a varrónőhöz ruhát próbálni a hétvégi óvodabálra. Reggel óta nem volt ott-hon, de a tennivalók megvárják.

– Hiába a férfitöbbség, én vagyok a főnök! – neveti el magát a hölgy.
– Amikor családot alapít az ember, csupa szépre és jóra vágyik. Nekem is ez volt az álomom. Meg három gyerek. Néha versenyt futok az idővel, de összességében elmondhatom, hogy nagy harmóniában élünk. De hadd mutassak be magának valakit... Gabi, ti hányan is vagytok összesen?

– Nyolcan – válaszol Kata kérdésére Kövecsesné Szanda Gabriella, majd felénk fordulva folytatja mondanóját. – Férjemmel együtt öt lányt és egy fiút nevelünk. Tizenhét, tizenöt, tizenhárom (ikrek!), nyolc és három évesek. Napról napra komoly logisztikai feladatot kell teljesítenünk, hogy minden zökkenőmentes legyen. Négy nagyobb gyerekünk Kecskemétre jár gimnáziumba, illetve református iskolába, busszal közlekednek. A legkisebbek még óvodások. Nehezíti a dolgunkat, hogy mivel a párom személyszállítással foglalkozik, sokat van távol, én pedig a múlt hónapban vettem fel újra a védőnői munkámat. A gyerekek hatan hat felé mennek. Rendszeresek az edzések, a táncpróbák, de eddig még mindig mindenhozá időben odaértünk.

– Nálunk egyelőre nincs ennyi program – veszi vissza a szót Kata. – Már

most is elevenek a gyerekeim, nem lesz baj, ha kicsivel nagyobb terhelést kapnak. Az lenne a gyanús, ha csöndben üldögélnének odahaza. Ami pedig az álomcsaládot illeti: nekem az a fontosabb, hogy mindannyian egészségesek legyünk.

Ezt sokan mások is így gondolják. Például a háromgyerekes Czibula Renáta és Túri Tibor. Szerintük csak a televízióban meg a mesében létezőnek álomcsaládok, a valóság annál sokkal árnyaltabb. Miközben maguk is boldogságra törekcszenek, nem tagadják, hogy olykor megtalálják őket a nehézségek, melyeket mindig sikerül megnyugtatóan rendezniük. Átlagos családként – mindketten bolti eladók – nincsenek nagyravágyó terveik. Csupán azt szeretnék, hogy gyermekeiknek ne kelljen nélkülözniük, mindent megkapjanak, amire szükségük van. S ez gazdasági válság idején nem könnyű. Szüleik példáját követve ők is kiköltöztek Kecskemétről Kerekegyházára, ami szerencsés döntés volt, hiszen kisebb településen valamivel könnyebb az élet, mint nagyvárosban. És nyugodtabb! Azt remélik, hogy a program részeseként sok értékes információval gazdagodnak, melyeket saját életükben is hasznosíthatnak.

– Fiatal házaspár vagyunk, egy leányunk van, de szeretnénk még két kistestvért neki – árulja el Diglicsné Kerekes Rita, aki a helyi keresztény óvodában dolgozik. – Szüleiknél lakunk, a dédimama is velünk él. Anyósom egyedülálló, százszázalékos rokkant, szeretnénk őt is magunk mellé venni. Így biztosan nem kell bétisittert fogadnunk, ha majd bölcsődébe kerül a lányunk. Sokak számára a biztos anyagiak, egy szép kertés ház és az egészség jelenti az álomcsaládot, de szerintem mindennek az alapja a szeretet. Nálunk négy generáció ül együtt a vacsoraasztalnál. Amíg nincs meg mindenki, nem kezdjük el az étkezést. És utána sokáig beszélgetünk. Ilyenkor vagyok a legboldogabb!

Az Álom a család programsorozatok azért is hasznosak és előnyösek a résztvevők számára, mert helyben vannak, ingyenesek, sokoldalúan képzett oktatók tartják, korszerű, gyakorlatihoz igazodó, gyorsan hasznosítható ismereteket nyújtanak, rövid időtartamúak, tanúsítványt adnak az elvégzett képzésről és nem utolsósorban az édesanyák vihetik gyermekeiket is, mert megoldott a felügyeletük. És innen már nem lesz nehéz elérni az „álmocsalád” minősítést sem!

B. T.

Ideje felébredni az álbomból

November 16-án, az esti órákban zajlott le a TÁMOP Álom a család című projekt megnyitójára Szentkirályon, a Faluházban. A Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete négy kecskeméti kistérséghez tartozó településen valósít meg olyan programsorozatot, mely

a családok életének támogatására, családi közösségek kialakítására törekszik, előtérbe helyezve a gyermeknevelést és a munkaerőpiacra történő visszatérés lehetőségét.

Ezen törekvés első lépéseként Balázs Hajnalka helyi református lelkész Nevelési módszerek, szülőtipusok címmel tartott előadást a gyermeknevelésről. Előtte Kutasiné Kullai Ilona köszöntötte a megjelenteket, majd Szabó Gellért polgármester mondott gondolatébresztő beszédet. Szavai szerint ideje az álbomból fölébredni, hiszen a magyar családok helyzete korántsem mesébe illő. Sokat kell még tennünk azért, hogy az ideált megközelítsük. Csörsz Zelenák Katalin, a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete képviselőjében ismertette a projektet, melynek során a településen élők egy éven át vehetnek részt előadásokon, tanácsadásokon, tréningeken, képzéseken, vagy a baba-mama kör, a kézműves kör, a főzőklub és a német klub munkájában. A program helyi koordinátora ötletládát is elhelyezett, melybe mindenki elhelyezhette javaslatait, kérdéseit. A játékszobában 14 kisgyermek játékát felügyelte Gyenes Miklósné.

A 2012. évi tanyapályázat nyertesei a tanyagondnoki szolgálatok fejlesztése területén:

Szervezet	Település	Támogatás összege (Ft)	Fejlesztési összköltség (Ft)
Magyarországi Baptista Egyház	Budapest	5 000 000	6 327 690
Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete	Kecskemét	7 000 000	7 777 778
Vasad Község Önkormányzata	Vasad	5 000 000	7 536 655
Szentes Város Önkormányzata	Szentes	5 000 000	7 166 016
Szentkirály Község Önkormányzata	Szentkirály	3 422 700	3 803 000
Bordány Községi Önkormányzat	Bordány	4 860 000	5 400 552
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Falugondnok Egyesület	Balkány	3 420 000	3 800 000
Érsekhalma Község Önkormányzat	Érsekhalma	963 988	4 958 709
Öttömös Község Önkormányzata	Öttömös	433 197	481 330
Csölyospálos Község Önkormányzata	Csölyospálos	534 636	594 040
Homokháti Kistérség Többcélú Társulása	Mórahalom	4 295 582	4 772 871
Gyula és Környéke Többcélú Kistérségi Társulás	Gyula	4 640 666	5 156 306
Ruzsa Község Önkormányzata	Ruzsa	3 817 800	4 242 000
Debrecen-Bánki Református Egyházközség	Debrecen	4 950 000	5 500 000
Cserkeszlő Község Önkormányzata	Cserkeszlő	2 135 104	2 372 339
Ótemplomi Szeretetszolgálat	Szarvas	5 000 000	6 500 000
Mezőhegyes Város Önkormányzata	Mezőhegyes	2 029 430	2 254 922
Petőfiszállás Községi Önkormányzat	Petőfiszállás	3 008 000	3 420 000
Röszke Község Önkormányzat	Röszke	1 458 995	1 621 106
Mórahalom Városi Önkormányzat	Mórahalom	4 045 007	4 494 453
Kerekegyháza Város Önkormányzata	Kerekegyháza	1 073 583	1 192 870
Fülöpjakab Község Önkormányzata	Fülöpjakab	1 364 840	1 516 490
Orgovány Községi Önkormányzat	Orgovány	3 923 800	4 359 781
Terem Község Önkormányzat	Terem	5 000 000	6 400 260
Cegléd Város Önkormányzata	Cegléd	504 000	560 000
Gemzse Község Önkormányzata	Gemzse	5 000 000	5 980 000
Derekegyház Község Önkormányzata	Derekegyház	1 625 550	1 806 167

(forrás: www.nakvi.hu)

Fény az éjszakában

Nyár végén egy külterületen élő család kereste meg a kardoskúti tanyagondnoki szolgálatot, hogy elpanaszolják a sok közül a legégetőbb problémájukat. Áram nélkül maradtak és a közelgő tél miatt hamarabb van sötétség a lakásban is. Ezért a legnagyobb (első osztályos) gyermekük nehezen tud elkészülni a másnapi leckével. A három csemetére kézzel nehéz a mosás, és a ruha sem szárad megfelelően, ha nincs kicent-

rifugázva. Egy aggregátort kértek, amely átmenetileg könnyebbé tenné a mindennapjaikat. Az anya segítségkérő levelét több cégnek kiküldték, támogatást remélve. Az Atys-Co Kft. kardoskúti telephelyéről jött a válasz és hozzá anyagi támogatás, így a szolgálat megvásárolhatta az aggregátort az önkormányzat számára. A beüzemelés megtörtént, a család örömmel fogadta a segítséget. A kis ház újra fényel és örömmel telt meg.

Hírek

Jövőre is jön támogatás

Kétségtelen, hogy a falu- és tanyagondnokoknak nagy szerepük van az elesett emberek felkarolásában, hiszen naponta találkoznak velük a településeken és a külterületeken. Tavaly embert próbáló volt a tél, s hogy mit hoz az előttünk álló időszak, azt csak sejtethetjük. De az biztos, most is szükség lesz segítségre.

A kormány 2012-ben több mint 8,5 milliárd forintot fordít a hajléktalanok ellátására – ezt azon a kecskeméti sajtótájékoztatón tudtuk meg, melyet Soltész Miklós, az Emberi Erőforrások Minisztériuma szociális, családs- és ifjúságügyért felelős államtitkára tartott október 27-én a Magyar Máltai Szeretetszolgálat modern rehabilitációs központjában. A költségvetési támogatásból többek között az ápológondozó otthonok, a nappali ellátást nyújtó intézmények, az átmeneti szállások részesülnek olyan önkormányzati, egyházi vagy civil szervezeteken keresztül, melyek régóta jeleskednek a hajléktalanellátásban. Ezek állami normatívát kaptak, mások viszont pályázat révén juthatnak támogatáshoz. Az Új Széchenyi Terven belül például az utcára került emberek foglalkoztatásának, lakhatásának, képzésének és munkába lépésének erősítését, számuk csökkentését lehet megvalósítani. Az államtitkár újabb, 860 millió forintos pályázatot jelentett be.

Vajon mi a helyzet a külterületeken, a tanyákon élő rászorulókkal? Ki figyel azokra az emberekre, akik mélyszegénységben és nélkülözésben élnek, noha nem hajléktalanok. Ezt kérdeztük az államtitkártól, aki válaszában elmondta, hogy a tanyás térségek lakóit sem hagyják magukra. Elsősorban az időseknek visznek élelmiszert, ruhát, tűzifát. Fontos megelőzni a tragédiát, így sok esetben az is sokat jelent, ha valaki napi rendszerességgel rájuk nyitja az ajtót – ebben legnagyobb szerepe a tanyagondnoki szolgálatnak és a polgárőrségnek van. Soltész Miklós azt is elmondta, hogy a szaktárca fontosnak tartja a falugondnoki tevékenységet, ezért jövőre is számíthatnak támogatásra.

Látni és látszani

Egyesületünk a Bács-Kiskun Megyei Rendőr főkapitányság Baleset-megelőzési Bizottságának szervezésével 2010 óta évente vesz részt az őszi baleset-megelőzési akcióban. A helyi KMB-s és a tanya- vagy falugondnok együtt keresik meg a rendszeresen kerékpárral közlekedő tanya-asi embereket. A kampány napjain időtartamában, októberben és novemberben láthatósági mellényt osztottak ki a területükön élő közlekedőknek, s a biztonságos közlekedésre hívták fel a figyelmet.

Ebben az évben 23 település (Helvécia, Bácsszőlős, Szakmár, Újtelek, Csengőd, Páhi, Orgovány, Bugacpusztaháza, Petőfiszállás, Tompa, Szabadszállás, Kerekgyháza, Jakabszállás, Dunafalva, Hercegszántó, Rév, Csikéria, Pálmonostora, Zsana, Ladánybénye, Ballószög, Bács-szentgyörgy, Szank) 30 falu- és tanyagondnoka volt részese az akciónak.

Határtalan együttműködés

A Magyarország–Szerbia IPA Határon Átnyúló Együttműködési Program pályázatán egyesületünk három partnerrel 65.756 Euró vissza nem térítendő támogatást nyert. Programunk 2013 májusában indul és 2014. április végéig tart.

A projektben Magyarországról a Falugondnokok Duna–Tisza Közi Egyesülete, Szerbiából Kishegyesről a Nők Kishegyesi Fóruma (Forum žena), és Horgosról az Észak-Bácskai Homokháti Kistérség Település-fejlesztési Egyesület (Peščarska visoravna) vesz részt.

Célunk a falugondnoki szolgálatok Vajdaságban történő bemutatása – mint az Európai Unió egyik jó gyakorlata – elterjesztése, hálózatfejlesztése; civil szervezeteknek, partner önkormányzatoknak, helyi közösségeknek, konferenciák, tájékoztató találkozások, előadások, workshopok, műhelybemutatók, szakmai napok a falugondnokság bemutatása, értékelése Vajdaságban, Bács-Kiskun és Csongrád megyében. Különböző

módszerek, megoldások együttműködésen alapuló átadása, a tapasztalatok megismerése.

Vállalt feladataink: munkamegbeszélések, nyitókonferencia Kishegyesen, négy szakmai műhely Óbecse (Bečej), Bácskertes (Kupusina), Muzslya (Mužlja) és Satrinca (Ša-trinci) helyszínen. Két tanulmányút: a falugondnokság megismerésére Magyarországra, a Észak-Bácska kulturális, közösségi, civilszervezeti megismerésére a Vajdaságba, szakmai konferencia döntéshozóknak Horgoson, szakmai konferencia Magyarországon, közös szakmai továbbképzés Lakiteleken, zárókonferencia Kelebián. A nyilvánosság megteremtése a projektpartnerek weblapjain, magyarországi és szerbiai médián keresztül; beszámolók a Falugondnoki Hírlevélben, újságcikkek, információiroda, honlap; kiadvány a projekt eredményeiről. A falugondnokság bemutatása nyílt napok keretében Kishegyesen, Horgoson, és a falugondnok munkájának közvetlen megismerésére két magyarországi településen.

Meghalt a kondorosi tanyagondnok

Kondorosi tanyagondnok kollégánk, Horcsák János 2012. október 25-én hosszan tartó betegség után elhunyt. Több mint egy éve készült a nyugdíjba vonulásra, melynek alig egyhónapnyi idejét súlyos betegsége árnyékolta be. Kollégánk 1999. október 20-a óta dolgozott szociális te-

rületen, 2007 júliusa óta pedig tanyagondnokként látta el a feladatokat. Önmagától mindig a maximumot követelte, sokszor áldozta fel szabadidejét is a tanyán élők érdekében. Rátermetett tanyagondnok volt, mindenki ismerte és szerette. Mindannyiunknak hiányozni fog. Emlékét megőrizzük.

Gyógynövénytár

Tölgyfa

Quercus robur
(kocsányos tölgy)
Quercus petraea
(kocsánytalan tölgy)

Népies neve? Makkfa.

Milyen növény? A bükkfafélék (Fagaceae) családjába tartoznak. Facsoportulásai lombhullató erdőt alkotnak. Egylaki növények, április-májusban virágzanak. A tölgyeknek makktermése van. A felhasznált hatóanyagot mind a kocsányos, mind a kocsánytalan tölgy tartalmazza.

Hogyan gyűjtjük? A fa fiatal ágainak kérgét használják gyógyászati célokra. A kéreg gyűjtése a tavaszi, korai nyári hónapokra esik.

Mi van benne? A fiatal ágak kérge catechin és galluszsav típusú cserzőanyag keveréket tartalmaz, de megtalálható benne még triterpén és szitoszterol származék is.

Mire jó? A tölgyfakérgyet elsősorban a cseranyagok összehúzó, szárító, sebgyógyulást elősegítő, vérzéscsillapító és viszketés csökkentő hatása miatt alkalmazzák. A kéreg főzetét

főleg külsőleg használják fürdők és borogatások formájában nedvedző bőrbetegségek, lábizzadás, fagyási sérülések, aranyér és végbélrepedések kezelésére, továbbá száj- és torokgyulladás esetén öblögetésre. Belső alkalmazásra csak elvétve kerül sor súlyos hasmenés és gyomor-bél hurut esetén. A belső vérzések ellen már hatásosabb készítmények állnak rendelkezésre. Pirított makkterméseit régen kávépótlóként fogyasztották, de a gyermekgyógyászatban hasmenés, görvélykór és angolkór kezelésére is alkalmazták. Homeopátiás hatásossága még nem megfelelően igazolt.

Öblögető oldat, borogatás: Fél liter vízhez hozzáadunk két evőkanál aprított tölgyfakérgyet, majd negyed óráig főzzük, és ezután leszűrjük. Fogínygyulladás, száj- és toroknyálkahártya gyulladás esetén alkalmazzuk.

Tea: 2,5 dl vízben felforralunk egy teáskanálnyi kérgyet vagy egy marék levelet, majd nyolc-tíz perc elteltével szűrjük le. Alkalmazzuk hasmenés és gyomorbántalmak esetén.

Érdekesség? A kocsányos tölgy akár 50 méter magasra is megnő, ha a feltételek ideálisak számára. A régi időkben számos helyen a makkter-

mest is gyűjtötték, amelyből pörkölés után makk-kávét főztek. A tölgyfa fafaragásra és hordókészítésre kiválóan alkalmas nemes fa.

Jó tudni! Az öreg ágak kérgét és a nem egészséges leveleket ne gyűjtjük! A főzetet 12 óránál tovább ne tároljuk. Nagy kiterjedésű sérülésekre ne alkalmazzuk!

Kollégánktól búcsúzunk

Megdöbbenve hallottuk a hírt, hogy 2012. október 11-én hosszan tartó, súlyos betegségben meghalt kollégánk, barátunk Szakmár nyugdíjas tanyagondnoka, Répási Imre, aki 1994-től 2007-ig látta el a településen a tanyagondnoki teendőket. Egyesületünk tagjai és a faluban élők lelkiismeretességért, önzetlenségéért szerették. Répási Imre a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete vezetőségének munkájában, rendezvényein, a falugondnoki találkozókra a kezdetektől részt vett. Éveken keresztül főszervezője volt a Szelídi-tónál megtartott Családi napoknak. Szakmai munkáját 2005-ben Miniszteri Elismerő Oklevéllel jutalmazták.

DUNA-TISZA KÖZI FALUGONDNOKI HÍRLEVÉL

Kiadja:

a Falugondnokok

Duna-Tisza Közi Egyesülete

e-mail: info@falugondnoksag.hu

honlap: www.falugondnoksag.hu

iroda: 6000 Kecskemét, Ipoly u. 1/A

Telefonszám:

06-76/507-543

Fax: 06-76/507-544

Szerkeszti:

Borzák Tibor, Csörsz Zelenák Katalin

Sümejiné Ország Edit, Moiskó Csilla,

Tördelő: **Almási László**

Rajz: **Vida Ágnes**

Engedélyszám: 2.9/776-1/2006

Nyomda: Print 2000, Kecskemét

Megjelent az

támogatásával.